Verkiezing bepaalt of iemand wezenlijk in het genadeverbond is

Belofte niet voor elk kind hetzelfde

Ds. A. Moerkerken

Toen de redactie van deze krant mij vroeg of ik er behoefte aan had een reactie te geven op het artikel van ds. W. van Sorge, heb ik even geaarzeld. Is een nieuwe pennenstrijd rond de twee- of drieverbondenleer gewenst? Liever niet. Anderzijds: de vragen waarom het gaat, zijn niet onbelangrijk. Daarom toch deze korte reactie, die ik graag puntsgewijs wil geven.

1. Het lijkt mij een goede zaak dat ds. Van Sorge het belang van de materie erkent. Wel geeft hij aan het jammer te vinden dat de oude strijd weer zo veel aandacht krijgt en dat de verschillen zo benadrukt worden. Overigens: mijn artikel bood een historisch overzicht van de gereformeerde gezindte in de twintigste eeuw. Kun je dan om deze dingen heen? Dat lijkt mij moeilijk. Maar dat het om wezenlijke dingen gaat, ontkent mijn collega niet. Gelukkig! Meer dan eens hoort men immers suggereren dat het hier om dogmatische haarkloverijen zou gaan, waarmee men vandaag de dag zeker bij de jeugd niet meer behoeft aan te komen. Alsof dat laatste -de belevingswereld van onze jonge mensen- alles over de relevantie van een onderwerp zou zeggen!

2. We zullen, gezien de toegestane omvang van deze reactie, het maar niet hebben over de exegese van Handelingen 2:39. Liever wil ik direct tot de kern komen. Hoeveel verbonden zijn er met betrekking tot de eeuwige staat van de mens? Zó geformuleerd, gaat het inderdaad niet over bijvoorbeeld het verbond met Noach, zoals ds. Van Sorge terecht opmerkt. Welnu, de vraag die ik stelde staat letterlijk zo -althans in haar eerste deel- in het onder ons bekende vragenboekje "Voorbeeld der goddelijke waarheden" van Abraham Hellenbroek, een catechisatiemethode die binnen het kerkverband waartoe ik behoor in vele gemeenten nog wordt gebruikt. Het antwoord luidt: "Twee: een verbond der werken en een verbond der genade." Hellenbroek staat met deze opvatting niet alleen. Een man als Thomas Boston heeft in Schotland, samen met vele anderen en voluit staande in de traditie van het gereformeerd protestantisme, deze mening gedeeld.

Woelderink

3. Ds. Van Sorge acht het te betreuren wanneer de opvatting van 1931 als de enig legtitieme wordt uitgedragen. Voor alle duidelijkheid: toen hebben de Gereformeerde Gemeenten zich in zes synodale uitspraken rekenschap gegeven van de leer der verbonden en onder meer uitgesproken dat er twee verbonden zijn met betrekking tot de eeuwige staat van de mens en dat het verbond der genade staat onder de beheersing van de uitverkiezing ter zaligheid. Die uitspraken hebben het nogal eens moeten ontgelden, toen en nu. Dr. J. G. Woelderink meende dat men hier "eigenmachtig beschikte over de belijdenis van de kerk der hervorming", zoals vorige week nog in "deWaarheidsvriend" te lezen stond.

Mijn vraag is: Hebben onze vaderen dat dan ook gedaan toen zij in 1693 -láng voor de Afscheiding- de Vijf Walcherse Artikelen hebben opgesteld tegen de dwalingen van hún tijd, artikelen die door de predikanten van de classis Walcheren nog meer dan een eeuw lang bij hun ambtsaanvaarding moesten worden ondertekend? En: Is het dan onschriftuurlijk om te stellen dat voor de zaligheid de verkiezing beslissend is? Met andere woorden: dat de verkiezing bepaalt of een mens wezenlijk tot het genadeverbond mag behoren?

4. De kern van heel de kwestie wordt verwoord in een citaat dat ds. Van Sorge geeft. Het is afkomstig van ds. J. H. Velema en luidt: "Gods beloften zijn voor ieder kind hetzelfde en ze zijn betrouwbaar; we kunnen erop aan dat Hij meent wat Hij zegt." Dat Gods beloften betrouwbaar zijn, zal waar zijn! Maar zijn zij voor ieder kind hetzelfde? Beloofde dan God aan Izak hetzelfde als aan Ismaël? Aan Jakob hetzelfde als aan Ezau? Het is mijn stellige overtuiging dat de beloften van het verbond der genade die in de heilige doop worden verzegeld, door God de Vader aan Christus als het Hoofd van het verbond zijn gedaan en in Hem aan al degenen die Hem toebehoren: Zijn verkorenen ten leven.

Wanneer het genadeverbond wordt losgemaakt van het verbond der verlossing, kán dit niets anders ten gevolge hebben dan dat het verbond der genade verschraalt tot een áánbieding van de zaligheid aan alle gedoopten. Men haalt er dan letterlijk de zenuw uit en beneemt het zijn onwankelbare vastheid. De vraag of de beloften van het verbond vervuld worden in ons le ven, komt dan (mede) af te hangen van ónze 'inwilliging' van het verbond. En dát bestrijd ik.

5. Overigens laten wij recht overeind staan dat er in de prediking sprake blijft van een hartelijke evangelienodiging tot allen die het Woord horen. In dezelfde uitspraken van 1931 staat te lezen dat de verantwoordelijkheid van de mens "in het bijzonder groter wordt door de ernstige aanbieding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie."

Wedergeboorte

6. Van harte stem ik in met ds. Van Sorge wanneer hij zegt dat verschillen in dogmatisch inzicht een geestelijke herkenning niet in de weg behoeven te staan. Met waardering neem ik kennis van het feit dat hij zegt een geestelijke affiniteit met de Gereformeerde Gemeenten te gevoelen. 'k Zou willen zeggen: Als wij samen de noodzaak van de wedergeboorte maar blijven prediken - en ook hoe dat gáát! Inmiddels zal mijn collega het mij hopelijk niet kwalijk nemen als ik persoonlijk diep overtuigd blijf van het schriftuurlijk recht van de leer van de twee verbonden...

© Reformatorisch Dagblad